

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ №8

про фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур у
сільгосппідприємствах Херсонської області
станом на 29 серпня 2025 року

Ріпаку озимому належить особливе місце серед сільськогосподарських культур, які вирощують у Херсонській області. Після проходження опадів у північних районах області і покращення ситуації зі зволоженням ґрунту аграрії області розпочнуть посів озимого ріпаку. Нагадуємо, що важливу роль у створенні умов для оптимального росту рослин з-поміж інших чинників відіграє їхній захист від шкідливих організмів. Втрати врожаю від шкідливих організмів при вирощуванні культури становлять, у середньому, 20-30%, а в роки масового розвитку досягають і 50%.

Ріпак може пошкоджувати близько 50 видів комах, які завдають шкоди різним органам рослини в різні фази розвитку. Хвороби істотно знижують продуктивність ріпаку, вміст у рослинах вітамінів, протеїну, жиру та цукрів. Недобір урожаю насіння через хвороби коливається від 15 до 70%, також погіршуються його якісні показники та посівні властивості.

Захист ріпаку, у першу чергу, розпочинається з організаційно-господарських та агротехнічних заходів. Місце ріпаку в сівоzmіні має велике значення для отримання високого врожаю. За загальним правилом, повернення культури в сівоzmіну рекомендується не частіше ніж раз на чотири роки. В іншому випадку підвищується ризик ушкодження рослин хворобами, що провокуються недотриманням сівоzmіни. Насамперед це стосується грибкових захворювань, а також збільшення кількості шкідників, що спричиняє необхідність застосування хімічних препаратів. Дотримання сівоzmіни обмежує чисельність на ріпаку у фазі сходів *хрестоцвітних блішок, ріпаккових листоїдів, пильщика, капустиної попелиці, хрестоцвітних клопів, біланів, совок*, інших фітофагів.

Обов'язково слід передбачати просторову ізоляцію (1 км) від полів, де в минулому році вирощували капустині культури. Своєчасна боротьба з бур'янами на всіх культурах сівоzmіни забезпечує знищення дикорослих видів капустиних, які є джерелом розмноження шкідників ріпаку і резервацією збудників хвороб.

Також рекомендуємо звернути увагу на посівний матеріал. Наголошуємо, щоб повністю використати генетичний потенціал посівного матеріалу, варто обирати тільки високоякісне насіння. Важливими ознаками якості партії насіння є схожість, енергія проростання, чистота сорту/гібриду, відсутність домішок.

Передпосівна обробка насіння включає обробку фунгіцидними або комбінованими протруйниками у поєднанні із захисно-стимулюючими матеріалами, що містять стимулятори росту рослин, комплексні мікродобрива, окремі мікроелементи та плівко утворюючі речовини, які суттєво підвищують польову схожість та стійкість проростків культури до стресових факторів, покращує розвиток кореневої системи та ефективність процесу фотосинтезу.

Для захисту посівів *озимого ріпаку* перед сівбою, під урожай 2026 року, від ураження сходів комплексом хвороб (*пліснявіння, чорна ніжка, гнилі, альтернаріоз, фомоз, пероноспороз, бактеріоз, інші*) та шкідників сходів (*хрестоцвітні блішки, попелиці, ріпаківий листійд, пильщик, совки, прихованохоботники, інші*) ефективна передпосівна обробка очищеного та каліброваного насіння протруйниками інсектицидно-фунгіцидної дії. Такий прийом дасть можливість надійно захистити культуру в найбільш критичний період росту (проростки насіння, сходи) від комплексу шкідливих об'єктів. Насіння обробляють рекомендованими та зареєстрованими препаратами: Круїзер 350 FS, ТН. - 4 л/т; Круїзер OSR 322 FS, ТН -15 л/т; Максим XL 035 FS, ТН - 5 л/т; Модесто Плюс 510 FS, ТН - 16,7 л/т та іншими дозволеними до використання згідно «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні».

При виборі строків сівби, у першу чергу, орієнтуються на вологість ґрунту, якість його підготовку до сівби, а також біологічні особливості сорту або гібрида. До настання зими повинні сформуватись сильні рослини (6-8 листків) з добре розвинутою кореневою системою (не менше 20 см) та діаметром кореневої шийки 8-10 мм. Більше 70% урожайності ріпаку озимого визначається розвитком рослин до періоду зимового спокою. Ранні строки сівби сприяють диференціації органів, рослини переростають, точка росту піднімається високо над поверхнею ґрунту, знижується їх зимостійкість. За пізніх строків сівби рослини не встигають сформувати розвинену кореневу систему і прикореневу розетку листків, внаслідок чого посіви гинуть за незначного зниження температури. Важливою умовою є вибір оптимального строку сівби. В останні роки внаслідок зміни клімату (тепла, тривала осінь) ці строки дещо змістилися і залежать більше від наявності в ґрунті вологи, яка є запорукою отримання сходів.

За надранніх та ранніх строків сівби ріпаку озимого з метою зменшення ризику переростання посівів обов'язково треба планувати декілька обробок фунгіцидами з властивостями регулятора росту. Першу обробку ріпаку проводять у фазі 3-4 листків, другу – 6-8 листків. Своєчасно оброблені рослини уповільнюють свій ріст і розвиток, при цьому точка росту не підіймається над поверхнею ґрунту, збільшується накопичення цукрів, що підвищує стійкість рослин до вимерзання і забезпечує дружний старт їх розвитку навесні після відновлення вегетації. Обробка культури проводиться препаратами на основі діючих речовин метконазол, дифеноконазол, паклобутразол, тебуконазол та ін. стримує переростання рослин та поліпшує їх перезимівлю.

Крім оптимального строку сівби, на зимостійкість та врожайність ріпаку озимого впливає норма висіву. Обов'язково необхідно дотримуватись зональних рекомендацій норми висіву для конкретного сорту або гібриду. Завищені норми призводять до видовження центрального стебла рослин, погіршення перезимівлі та полягання посівів, а також розвитку хвороб і шкідників.

Одна із головних умов високої врожайності ріпаку – чисті від бур'янів посіви. Деякі бур'яни не тільки знижують урожайність, але й ускладнюють збирання, спричиняють підвищення витрат на сушіння та очищення насіння.

Залежно від засміченості та погодних умов для кожного поля необхідно приймати рішення на основі систематичних обстежень посівів. Осіннє забур'янення призводить до надмірного виносу точки росту над поверхнею ґрунту та слабшого розвитку кореневої системи. З точки зору інтегрованої системи захисту найбільш доцільним є осіннє після сходове внесення таких гербіцидів, як Ачіба 50 ЕС КЕ (1,0-1,5; 2,0-3,0 л/га) та Галера Супер, РК (0,2-0,3 л/га). Весняне застосування гербіцидів є лише додатковою обробкою. Відкладати внесення гербіцидів на весну небажано, оскільки бур'яни завдають найбільшої шкоди в осінній період.

Важливо! Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області наголошує, що всі роботи по обмеженню чисельності шкідливих організмів необхідно проводити при перевищенні економічного порогу шкодочинності (ЕПШ), суворо дотримуватися санітарних правил, регламентів застосування препаратів, правил і заходів з охорони праці та використовувати препарати лише відповідно до «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні».

Також, наголошуємо, що до роботи з пестицидами допускаються лише ті особи, які пройшли навчання з питань безпечного поводження з пестицидами та мають **посвідчення** про право роботи з пестицидами.

Пам'ятаймо! *Під час проведення польових робіт в умовах воєнного стану, необхідно дотримуватися правил безпечного поводження умов праці!*

